

Stát spoléhá na neformálně pečující, přitom je nechává ve štychu

Praha, 7. 6. 2022 – Až 200 000 Čechů pečuje o své blízké a zároveň patří mezi tzv. Neviditelné neformálně pečující. Nejčastěji se jedná o ženy ve věku 36-64 let. Kvůli péči o blízkou osobu polovina pečujících nezvládá pracovat na plný úvazek. Potýkají se tak s nedostatkem financí, deprivací způsobenou stresem či zhoršenými partnerskými vztahy a kvůli tomu se stávají neviditelnými. Role rodiny je přitom nezastupitelná. Z květnového průzkumu projektu **Neviditelní** vyplývá, že polovina Čechů chce ve stáří i přes omezenou soběstačnost žít doma právě díky péči rodiny. Dobrá zpráva je, že celých 85 % lidí se chce o své blízké postarat. Největší obavy mají neformálně pečující z psychické zátěže (56 %), pomoc psychologa by však využil jen každý desátý.

Neformální péči poskytují potřebným blízkým rodinní příslušníci a známí, nejčastěji se jedná o ženy ve věku 36-64 let. Většinou nemají pro poskytování péče odborné vzdělání, nedostávají žádnou finanční pomoc. Neexistují přesné údaje, jak velká armáda neformálně pečujících je. Odhady iniciativy Pečuj doma činí až 1 milion osob, znaky neviditelnosti vykazuje 200 000 z nich. „Většina lidí pečuje o své blízké bez příspěvku od státu a nevyužívá ani žádnou z odlehčovacích služeb. Neformálně pečující tak nejsou vedeni v žádných oficiálních statistikách. Díky demografickému stárnutí se v příštích dvaceti letech může počet osob starších 75 let až zdvojnásobit. Přitom ovšem bude docházet k růstu počtu osob vyžadujících nějakou formu dlouhodobé péče. Lze tudíž očekávat, že tlak na všechny se bude spíše zvětšovat, a to může vést ke zvyšování počtu neformálně pečujících,“ vysvětluje **Kateřina Jarošová**, mluvčí společnosti **Provident Financial**, iniciátora projektu **Neviditelní**.

Péči o osobu blízkou by někomu cizímu přenechalo jen 13 % Čechů

Člověk nikdy neví, kdy se mu život otočí naruby a bude stát před rozhodnutím, zda pečovat o někoho blízkého. V takovém případě by se 85 % Čechů o svého blízkého postaralo, ale zároveň mají z neformální péče respekt. Nejčastější obavy panují z psychické zátěže (56 %), nedostatku financí (48 %), fyzické zátěže (30 %) a toho, zda jejich péče bude dostatečná (33 %). I přes to, že péče o nesoběstačnou osobu není snadná, je spojena i pozitivními emocemi. 55 % respondentů by rádo vrátilo rodičům jejich péči o ně samotné. Polovina lidí by měla jistotu, že je o blízkého dobře postaráno a 40 % by se cítilo užitečných.

Pokud se nezmění systém, z chudých neformálně pečujících se stanou chudí senioři

Podle průzkumu projektu **Neviditelní** by 39 % lidí při péči o někoho blízkého ocenilo flexibilní pracovní dobu nebo zkrácený úvazek. Téměř polovina neformálně pečujících totiž práci na plný úvazek nezvládá. „*To bohužel vede k významnému propadu příjmů, který lidé často řeší tím, že postupně čerpají úspory na penzi nebo třeba peníze odložené stranou na rekonstrukci domova. Když tyto prostředky dojdou, jsou neformálně pečující ohroženi příjmovou chudobou,*“ říká **Aleš Rod**, ředitel **CETA – Centra ekonomických a tržních analýz a dodává:** „*Lze předpokládat, že aktuální růst cen situaci ještě zhorší. Běžný člověk má možnost se inflaci bránit placenou prací přesčas. To nebudou moci udělat neformálně pečující, kteří jednoduše žádný volný čas nemají.*“ Kvůli špatně nastavenému systému trátí i stát. Neformálně pečující odvádějí méně do veřejných rozpočtů. V modelovém příkladu, kdy si neformálně pečující s mediánovou mzdou zkrátí úvazek na polovinu, přijde stát v podobě ušlých odvodů o 117 204 Kč za rok u jednoho pečujícího.

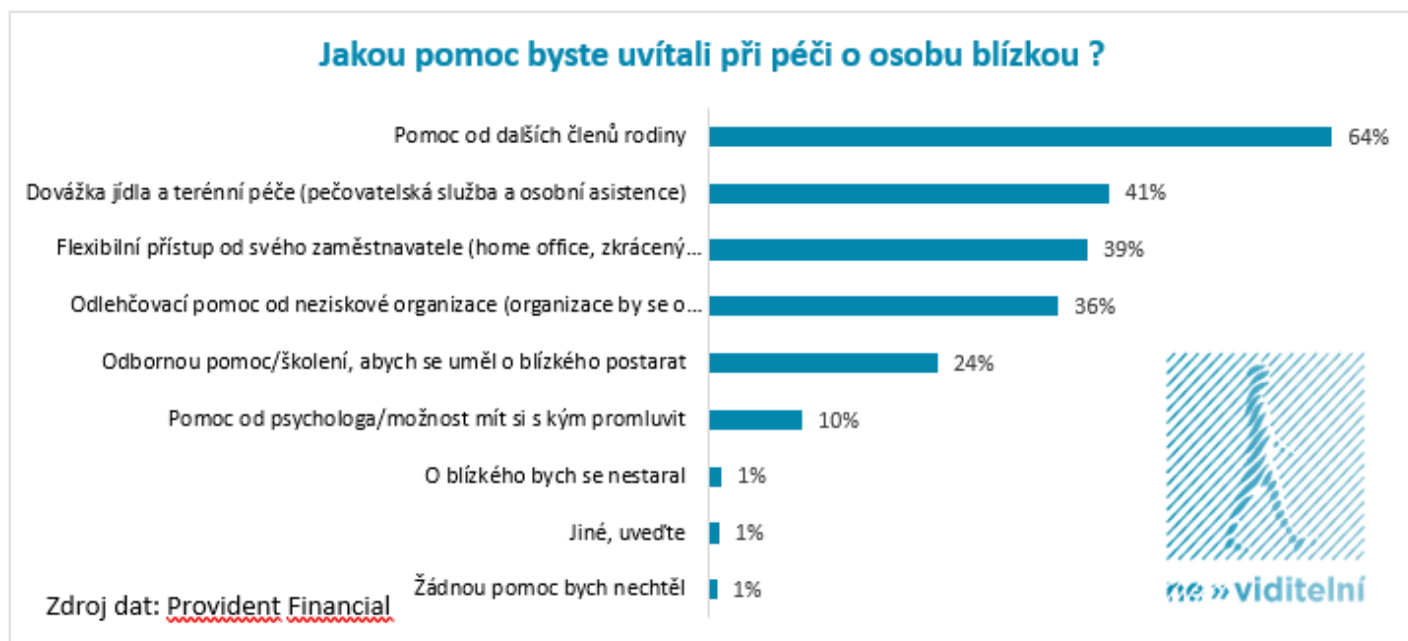
Řešením je větší podpora odlehčovacích služeb

Ze strany státu není dobře nastavená systémová podpora. Legislativa ani pojem „neformálně pečující“ nezná. Lidé, kteří se obětují péčí o někoho blízkého tak ani nemají nárok na žádnou finanční pomoc. Příjemcem příspěvků je totiž vždy osoba, o kterou je pečováno. „Z našich zkušeností ale víme, že ne všichni senioři o tuto pomoc žádají. Často o ní ani nevědí. Celou finanční tíži péče pak nesou sami nebo se svými příbuznými,“ říká **Jaroslav Lorman ředitel Života 90**. Neformální péče je přitom během na dlouhou trať. Průměrná délka, po kterou se o svého blízkého neviditelní starají dosahuje 10,4 let. „Řešením této patové situace není masivní výstavba pobytových zařízení (byť i tam má stát v porovnání se zbytkem Evropy značné rezervy), ale významná podpora odlehčovacích služeb, o které by měli mít možnost žádat sami pečující,“ říká **Aleš Rod**. Mnoho z nich ani neví, že se o péči může se státem podělit. Je možné, nechat dovážet obědy. Sociální pracovnice může několikrát v týdnu přijít a pomoci třeba s hygienou. Pečující pak nemusí vyčerpat všechnu svou energii na zajištění základních potřeb blízké osoby, ale podělit se o svůj čas s rodinou. Díky tomu si může také udržet práci na plný úvazek.

Polovina lidí se bojí psychické zátěže, pomoc psychologa by ale uvítal jen každý desátý

Pomoc lidé mohou hledat u mnoha neziskových organizací, např. Život 90 nebo Pečuj doma. „Z našich zkušeností víme, že lidé často na začátku nemají dostatek znalostí a informací týkajících se péče a jsou na péči sami. Vše obvykle začíná propuštěním blízkého z nemocnice nebo zjištěním nepříjemné diagnózy. Ihned je tudíž nejlepší komunikovat přímo s ošetřujícím lékařem,“ vysvětluje **Magdaléna Grünbecková z Pečuj doma**. „Velmi důležité je pak zhodnotit své síly a také se pokusit najít někoho, kdo by vás občas vystřídal a podpořil, abyste na vše nebyli sami. Určitě je vhodné získat dopředu co nejvíce informací týkajících se péče. Důležité je také vědět na koho se mohu v případě potřeby obrátit. Je dobré předem upravit domácnost, ve které budu o svého blízkého pečovat, aby pro něj byla vhodná a bezbariérová,“ dodává **Magdaléna Grünbecková**.

Jak předejít Neviditelnosti neformálně pečujících

Co mohou udělat neformálně pečující	Co může udělat stát	Co mohou udělat firmy a zaměstnavatelé
--	----------------------------	---

Neostýchat se mluvit o své situaci	Informovat	Zajímat se o své zaměstnance
Komunikovat s rodinou a okolím	Zjednodušit přiznání finanční podpory	Umožnit flexibilitu pracovní doby
Využít všechny formy pomoci	Udržet formálně pečující na trhu práce	Systematicky podporovat zaměstnance, kteří se mohou stát neformálně pečujícími
Rozložit síly	Vyzdvihovat neformální péči	CSR, které pomáhá
Dbát na psychohygienu	Podporovat flexibilitu pracovních míst	
Nezapomenout žít svůj život	Zajistit psychickou podporu	

O průzkumu

Průzkum pro společnost Provident Financial a projekt Neviditelní provedl na reprezentativním vzorku populace 800 lidí Instant Research / IPSOS v květnu 2022.

O projektu Neviditelní

Cílem projektu je upozornit veřejnost na toto důležité celospolečenské téma a zlepšit životní podmínky Neviditelných. Projekt popisuje skupiny osob, kterých se neviditelnost týká a ukazuje její důsledky. Vyčísluje náklady nejen pro samotné Neviditelné, ale také pro veřejný sektor. Pro každou skupinu připravili odborníci sady doporučení, která pomohou k vystoupení z bludného kruhu neviditelnosti. Radí, jak mohou sami Neviditelní zlepšit svou situaci, co mohou udělat firmy jako zaměstnavatelé a jak by se měl změnit systém veřejné pomoci. Neviditelní jsou společným projektem společnosti Provident Financial, Spotřebitelského fóra a Centra ekonomických a tržních analýz CETA. Hloubkové rozhovory se zástupci Neviditelných prováděla společnost Confess. Na opatřeních a radách, jak mohou Neviditelní zlepšit svou situaci, se podílela psycholožka Kateřina Brikciová ze společnosti Dirivitu. Podrobné informace najdete na www.neviditelni.org.

